DOMSTOLENS DOM

22. september 1988 *

I de forenede sager 358/85 og 51/86,

Den Franske Republik, ved G. Guillaume, direktør i Udenrigsministeriets juridiske afdeling, som befuldmægtiget, bistået af E. Belliard, konsulent i samme ministerium, og af B. Botte, attaché i samme ministerium, og med valgt adresse i Luxembourg på den franske ambassade, 9, boulevard Prince Henri,

sagsøger,

mod

Europa-Parlamentet, ved F. Pasetti Bombardella, juridisk konsulent i Europa-Parlamentet, bistået af ekspeditionssekretær C. Pennera, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på Europa-Parlamentets hjemsted

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Europa-Parlamentets beslutning af 24. oktober 1985 om mødefaciliteter i Bruxelles,

har

DOMSTOLEN,

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene G. Bosco, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida og G. C. Rodríguez Iglesias, dommerne T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. N. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins og F. A. Schockweiler,

generaladvokat: G. F. Mancini
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 14. januar 1988 under deltagelse af sagsøgeren ved J. P. Puissochet, direktør i Udenrigsministeriets juridiske afdeling, og E. Belliard, som befuldmægtigede, og sagsøgte ved

* Processprog: Fransk.

F. Pasetti Bombardella og C. Pennera, som befuldmægtigede, bistået af advokat M. Waelbroeck, Bruxelles,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 21. juni 1988,

afsagt følgende

Dom

1 Ved to stævninger indgivet til Domstolens Justitskontor henholdsvis den 20. november 1985 (sag 358/85) og den 20. februar 1986 (sag 51/86) har Den Franske Republik i medfør af EKSF-Traktatens artikel 38, EØF-Traktatens artikel 173 og Euratom-Traktatens artikel 146 anlagt to sager med påstand om annullation af Europa-Parlamentets beslutning af 24. oktober 1985 om mødefaciliteter i Bruxelles (EFT C 343 af 31.12.1985, s. 84). Domstolen har ved kendelse af 8. juli 1987 besluttet at forene disse to sager med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

2 I den anfægtede beslutning, der blev vedtaget under en forhandling, der var erklæret uopsættelig i henhold til proceduren ifølge artikel 48 i Europa-Parlamentets forretningsorden, hedder det:

»Europa-Parlamentet,

A. der konstaterer, at Parlamentets største mødelokale i Bruxelles kun har 187 pladser (plus en lille tilhørerloge), og at der i Bruxelles ikke findes noget nævneværdigt større konferencelokale med fulde faciliteter til simultantolkning til alle fællesskabssprogene,

B. der er foruroliget over, at Parlamentets nuværende mødeværelser i Bruxelles efter Fællesskabets udvidelse vil være for små til, at en politisk gruppe kan mødes under normale forhold, og at faciliteterne kunne blive utilstrækkelige til endnu en politisk gruppe som følge af fremtidige valg eller gruppesammenlægninger,

C. der fastslår, at det allerede er umuligt for to eller flere af de større politiske grupper at holde møde sammen i Parlamentets bygning eller andre permanente faciliteter i Bruxelles,

D. der endvidere er foruroliget over, at Parlamentets eget arbejdsmønster er ufleksibelt som følge af, at der ikke er permanente faciliteter i Bruxelles, som gør det muligt at afholde en særlig eller ekstra mødeperiode i en uge, der hovedsagelig er besat med udvalgs- eller gruppemøder,

E. der erkender Europa-Parlamentets rolle som den institution, der er i tættest berøring med Europas borgere, og som ønsker at forbedre faciliteterne, således at borgere, der har fælles interesser, kan mødes gennem organisationer, der er repræsenteret i samtlige EF-lande,

F. der konstaterer, at et stigende antal af sådanne organisationer opretter hovedsæde i Bruxelles,

G. der henviser til, at ét og samme lokale ville kunne imødekomme disse behov,

...

1) vedtager at få opført en bygning med et lokale, som har kapacitet til mindst 600 mennesker, en tilhørerloge samt yderligere faciliteter, der kan benyttes til ovennævnte formål, og som ligger så tæt som muligt ved Parlamentets bygning i rue Belliard;

2) pålægger præsidiet og kvæstorerne at udarbejde planer hertil, og sikre, at dette projekt gennemføres hurtigst muligt, dog senest inden 31. august 1988, bemyndiger sin formand, præsidiet og kvæstorerne til at forhandle om og indgå alle nødvendige kontrakter i denne forbindelse;

3) påtager sig at opføre de nødvendige bevillinger på budgettet og pålægger sin formand, præsidiet og generalsekretæren at udarbejde alle de nødvendige forslag...«.

3 Den franske regering har gjort gældende, at Europa-Parlamentet ikke har kompetence til at træffe beslutning om opførelse af et mødelokale i Bruxelles med 600 pladser med henblik på afholdelsen dér af visse plenarmøder.

4 Den franske regering har i stævningen i den først anlagte sag (sag 358/85) fremført to søgsmålsgrunde, nemlig dels, at væsentlige formforskrifter er blevet tilsidesat, idet beslutningen ikke kunne vedtages i henhold til proceduren for uopsættelig forhandling, og dels, at Parlamentet ikke har haft den fornødne kompetence til at vedtage beslutningen, idet fastlæggelsen af institutionernes hjemsted i henhold til Traktaterne er et spørgsmål, der alene henhører under medlemsstaternes regeringer. Den har i stævningen i den anden sag (sag 51/86) gentaget disse søgsmålsgrunde og i tilslutning hertil anført, at beslutningen er i strid med proportionalitetsprincippet, idet de projekterede mødefaciliteter er langt mere omfattende end nødvendigt for Europa-Parlamentets arbejde i Bruxelles. Dette sidste synspunkt er også i sag 358/85 blevet anført i replikken.

5 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder og baggrund, retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Formaliteten

6 Parlamentet har fremført to afvisningsgrunde. I sag 51/86 gøres det gældende, at denne sag er identisk med sag 358/85, der tidligere er anlagt af samme sagsøger. Herudover gøres det mod begge søgsmål gældende, at den anfægtede beslutning ikke er en retsakt, der kan prøves af Domstolen.

a) *Litispendensindsigelsen*

7 Parlamentet har gjort gældende, at parterne, sagens genstand og de påberåbte søgsmålsgrunde er de samme i de to sager, idet anbringendet om overtrædelse af proportionalitetsprincippet, der blev fremført første gang i den anden sag, sag 51/86, er blevet gentaget af den sagsøgende regering i replikken i sag 358/85. Europa-Parlamentet overlader til Domstolen at afgøre, om dette tredje anbringende kan fremføres i sidstnævnte sag.

8 Den franske regering har ikke gjort indsigelse mod en eventuel afvisning af den anden sag, forudsat Domstolen ikke vil anse dens anbringende om overtrædelse af proportionalitetsprincippet i den første sag som et nyt anbringende, der skal afvises. I sidstnævnte tilfælde foreligger der ikke litispendens i den i Domstolens praksis forudsatte betydning (jfr. bl. a. Domstolens dom af 19. september 1985, Hoogovens Groep mod Kommissionen, 172 og 226/83, Sml. s. 2831), idet litispendens ifølge denne praksis forudsætter, at de to sager er de samme også for så vidt angår de fremførte anbringender.

9 Hertil bemærkes, at anbringendet om, at Europa-Parlamentet ikke besad den fornødne kompetence reelt er ensbetydende med en påstand om, at formålet med den vedtagne beslutning er at gøre det muligt for Europa-Parlamentet at holde plenarmøder i Bruxelles, hvilket spørgsmål Parlamentet ikke kan træffe afgørelse om, idet fastlæggelsen af institutionernes hjemsted udelukkende henhører under medlemsstaternes regeringers kompetence.

10 Som oplyst af den franske regerings befuldmægtigede under den mundtlige forhandling har den franske regering alene påberåbt sig proportionalitetsprincippet for at understrege, at de mødefaciliteter, der ifølge beslutningen skal etableres, er uforholdsmæssigt omfattende, når henses til de øvrige i beslutningen konstaterede behov, bl. a. afholdelse af møder i de politiske grupper. Opfyldelsen af disse behov kan ikke begrunde etablering af sådanne mødefaciliteter, hvorfor beslutningen om at etablere dem kun kan være begrundet i, at man vil afholde plenarmøder i Bruxelles.

11 Efter denne fremstilling af argumentationen kan der ikke fremføres et anbringende, der kan adskilles fra anbringendet om, at Parlamentet ikke har haft den fornødne kompetence, idet formålet hermed er at bevise, at den omtvistede beslutning alene kan tilsigte en sådan udnyttelse af de omhandlede mødefaciliteter, som Parlamentet ifølge den sagsøgende regering ikke kan beslutte.

12 Det må på denne baggrund fastslås, at den sidst anlagte sag 51/86 har de samme parter og vedrører en påstand baseret på samme anbringender om annullation af samme beslutning som sag 358/85. Sag 51/86 skal derfor afvises.

b) *Spørgsmålet om, hvorvidt beslutningen udgør en retsakt, der kan anfægtes ved Domstolen*

13 Europa-Parlamentet har gjort gældende, at den omtvistede beslutning ikke udgør en retsakt, der kan prøves ved Domstolen. Ifølge Domstolens nyere praksis er det kun de retsakter fra Parlamentet, der kan have retsvirkninger i forhold til tredjemand, der kan anfægtes ved Domstolen. Men den omtvistede beslutning kan ikke have sådanne retsvirkninger, bl. a. fordi den indebærer køb af fast ejendom og Parlamentet ikke selvstændigt kan træffe en sådan beslutning, som i henhold til EØF-Traktatens artikel 211 kræver i hvert fald Kommissionens deltagelse.

14 Hertil bemærkes, at den franske regerings indsigelser mod den anfægtede beslutning ikke vedrører Parlamentets køb af fast ejendom og heller ikke etableringen af mødefaciliteter i Bruxelles, men derimod Parlamentets i beslutningen udtrykte ønske om at holde plenarmøder i Bruxelles og at tilvejebringe de herfor nødvendige mødefaciliteter. Ifølge den franske regering vil Europa-Parlamentet hermed tiltage sig den kompetence, som i spørgsmål om institutionernes hjemsted udelukkende tilkommer medlemsstaternes regeringer.

15 En afgørelse vedrørende formaliteten forudsætter således en gennemgang af beslutningens indhold og rækkevidde, hvorfor realiteten i sag 358/85 bør behandles.

Realiteten

a) *Tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter*

16 Den franske regering har gjort gældende, at den omtvistede beslutning ikke kunne vedtages i henhold til proceduren for uopsættelig forhandling, jfr. Europa-Parlamentets forretningsorden, artikel 48. Denne procedure omfatter alene anmodninger om afholdelse af debat og fremsættelse af forslag til beslutning om aktuelle og uopsættelige spørgsmål. Den omtvistede beslutning vedrørte ikke et sådant aktuelt og uopsætteligt spørgsmål og kunne derfor ikke vedtages i henhold til nævnte procedure.

17 Hertil bemærkes alene, at Parlamentets beslutning om at afholde en debat om et aktuelt og uopsætteligt spørgsmål vedrørende et beslutningsforslag er et led i den interne tilrettelæggelse af Parlamentets arbejde, hvorfor denne beslutning ikke kan prøves ved Domstolen.

18 Den franske regerings første søgsmålgrund må derfor forkastes.

b) *Inkompetence*

19 Før Domstolen går over til at behandle parternes argumentation på dette punkt henvises for alle tilfældes skyld til Traktaternes bestemmelser og medlemsstaternes regeringers vedtagelser vedrørende fællesskabsinstitutioners hjemsted og foreløbige arbejdssteder.

20 Ifølge EKSF-Traktatens artikel 77, EØF-Traktatens artikel 216 og Euratom-Traktatens artikel 189 fastlægges hjemstedet for Fællesskabets institutioner ved overenskomst mellem medlemsstaternes regeringer.

21 I forbindelse med EKSF-Traktatens ikrafttræden traf medlemsstaternes udenrigsministre den 25. juli 1952 afgørelser bl. a. om, at Forsamlingen skulle afholde sine første plenarmøder i Strasbourg, og at der senere ville blive truffet endelig afgørelse om hjemstedet.

22 Medlemsstaternes udenrigsministre blev på et møde den 7. januar 1958 i forbindelse med EØF- og Euratom-Traktatens ikrafttræden enige om, som det hedder i en pressemeddelelse, der blev udsendt ved afslutningen af ministrenes møde, »at samle alle de seks medlemsstaters europæiske institutioner på samme sted, når dette under hensyn til Traktatens bestemmelser er muligt i praksis«, og ministrene besluttede herudover bl. a., at »Forsamlingen holder sine møder i Strasbourg«.

23 Traktaten af 8. april 1965 om Oprettelse af et Fælles Råd og en Fælles Kommission for De Europæske Fællesskaber indeholder i artikel 37 en bestemmelse, hvor-

efter repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer vedtager de nødvendige bestemmelser for at løse visse problemer, som særlig vedrører Storhertugdømmet Luxembourg, og som er fremkommet ved oprettelsen af Et Fælles Råd og en Fælles Kommission for De Europæiske Fællesskaber, uden at Traktaternes bestemmelser om institutionernes hjemsted i øvrigt ændres.

24 Ved undertegnelsen den 8. april 1965 af nævnte Traktat traf repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer på grundlag af nævnte artikel 37 en afgørelse (JO 1967 L 152, s. 18), hvori det — i artikel 1 — bestemmes: »Luxembourg, Bruxelles og Strasbourg forbliver foreløbige tjenestesteder for Fællesskabernes institutioner«, mens det i afgørelsens artikel 4 hedder: »Det Europæiske Parlaments Generalsekretariat og dets tjenester er fortsat placeret i Luxembourg«. I artikel 12 bestemmes, at afgørelsen med forbehold af ændringer vedrørende Rådet og Kommissionen ikke berører sådanne foreløbige arbejdssteder for De Europæiske Fællesskabers institutioner og tjenester, som er et resultat af regeringernes tidligere afgørelser.

25 Rådets formand udtalte i et svar af 22. september 1977 på en skrivelse fra Parlamentets formand vedrørende de praktiske problemer, som Parlamentet stod over for i forbindelse med det direkte valg til Parlamentet og forøgelsen af antallet af parlamentsmedlemmer, at der ikke ifølge medlemsstaternes regeringer var anledning til hverken retligt eller faktisk at ændre de daværende vedtagelser vedrørende Forsamlingens foreløbige arbejdssteder, nemlig Strasbourg samt Luxembourg, hvor Parlamentets Generalsekretariat og tjenester fortsat var placeret, og at parlamentsudvalgene normalt fortsat skulle holde deres møder i Bruxelles med det minimum af mødefaciliteter, som var nødvendigt til afvikling af disse møder.

26 I 1980 indledte medlemsstaternes regeringer på den franske regerings initiativ under en konference om hjemstedet for Fællesskabernes institutioner drøftelser med henblik på en endelig afgørelse af spørgsmålet herom. Da det på konferencen blev konstateret, at der stadig var divergerende opfattelser i regeringerne, nåede repræsentanterne til det resultat, at den bedste af flere foreslåede utilstrækkelige løsninger ville være at opretholde status quo, dvs. situationen med benyttelse af de forskellige foreløbige arbejdssteder. På Det Europæiske Råds møde i Maastricht den 23. og 24. marts 1981 vedtog medlemsstaternes stats- og regeringschefer enstemmigt »at opretholde status quo, for så vidt angår de europæiske institutioners foreløbige arbejdssteder«.

27 Under nævnte konference om hjemstedet for Fællesskabernes institutioner blev den just nævnte beslutning fra stats- og regeringscheferne taget til efterretning, hvorefter konferencen den 30. juni 1981 afsluttede sit arbejde med vedtagelse af følgende beslutning:

»1) Medlemsstaternes regeringer konstaterer, at fastlæggelsen af hjemstedet for Fællesskabernes institutioner i henhold til Traktatens artikel 216 alene tilkommer medlemsstaternes regeringer.

2) Medlemsstaternes regeringers beslutning på mødet i Maastricht den 23. og 24. marts 1981 om at opretholde status quo for så vidt angår De Europæiske Institutioners foreløbige arbejdssteder blev truffet under udøvelse af denne kompetence. Denne beslutning præjudicerer ikke fastlæggelsen af institutionernes hjemsted«.

28 Siden da har medlemsstaternes regeringer ikke taget stilling til spørgsmålet om institutionernes hjemsted eller foreløbige arbejdssteder.

29 Det må på baggrund af det anførte og i overensstemmelse med Domstolens dom af 10. februar 1983 (Storhertugdømmet Luxembourg mod Europa-Parlamentet, 230/81, Sml. s. 255) fastslås, at medlemsstaternes regeringer endnu ikke har opfyldt deres forpligtelse til at fastlægge institutionernes hjemsted i overensstemmelse med EKSF-Traktatens artikel 77, EØF-Traktatens artikel 216 og Euratom-Traktatens artikel 189, men dog ved flere lejligheder har truffet beslutninger om fastlæggelsen af institutionernes foreløbige arbejdssteder i henhold til deres kompetence i så henseende og — for så vidt angår afgørelsen af 8. april 1965 — i henhold til den udtrykkelige kompetenceregel i artikel 37 i nævnte Traktat om Oprettelse af et Fælles Råd og en Fælles Kommission for De Europæiske Fællesskaber.

30 Erklæringerne fra de seks oprindelige medlemsstaters udenrigsministre fra 1952 og 1958 kan give anledning til tvivl for så vidt angår rækkevidden af de afgørelser, der er truffet om Parlamentets mødested; det kan afgørelsen af 8. april 1965 derimod ikke, idet det heri hedder: »Luxembourg, Bruxelles og Strasbourg forbliver foreløbige tjenestesteder for Fællesskabernes institutioner.« Som fremhævet af Domstolen i nævnte dom af 10. februar 1983 er forholdet jo det, at afholdelsen af Parlamentets plenarmøder i sin tid var den eneste af fællesskabsinstitutionernes aktiviteter, som sædvanligvis foregik i Strasbourg.

31 Som det ligeledes fastslås i nævnte dom må medlemsstaternes regeringers afgørelser fra 1981 om »at opretholde status quo« tages som udtryk for deres ønske om ikke at ændre den gældende retstilstand, og således må også Rådets formands skrivelse af 22. september 1977 til Europa-Parlamentets formand fortolkes. Resultatet bliver herefter, at Strasbourg faktisk er blevet valgt som foreløbigt mødested for Europa-Parlamentets plenarmøder.

32 Et valg af en institutions foreløbige mødested indebærer imidlertid ikke nødvendigvis, at institutionens medlemmer aldrig kan holde møder andetsteds. Det må derfor undersøges, om de af medlemsstaternes regeringer trufne afgørelser skal forstås således, at Parlamentet i kraft af dem er afskåret fra at træffe beslutning om afholdelse af plenarmøder uden for Strasbourg, jfr. artikel 25 i EKSF-Traktaten, artikel 142 i EØF-Traktaten og artikel 112 i Euratom-Traktaten om Parlamentets beføjelse til selv at fastsætte sin forretningsorden.

33 Hertil bemærkes, at Europa-Parlamentet, da de heromhandlede afgørelser blev truffet af regeringerne, faktisk havde holdt plenarmøder i Rom, Bruxelles og navnlig i Luxembourg. I sidstnævnte by havde Parlamentet endog afholdt en stor del af sine kortvarige plenarmøder. Den franske regering har ganske vist flere gange protesteret mod afholdelsen af sådanne møder, men disse protester har ikke fundet genlyd i regeringernes afgørelser. Disse indeholder ikke spor af en vurdering den være sig positiv eller negativ af den daværende praksis, og heller ingen bestemmelse overhovedet med henblik på i fremtiden at afskære Parlamentet fra at holde plenarmøder uden for Strasbourg.

34 Ved afgørelsen af, hvilken rækkevidde medlemsstaternes regeringers afgørelser kan tillægges, må reglen om medlemsstaternes og fællesskabsinstitutionernes gensidige forpligtelse til loyalt samarbejde, jfr. navnlig EØF-Traktatens artikel 5 også tages i betragtning. Når det gælder Parlamentets arbejdsforhold, har nævnte forpligtelse en særlig betydning, eftersom medlemsstaternes regeringer endnu ikke har opfyldt deres forpligtelse til at fastlægge institutionernes hjemsted og ikke engang truffet afgørelse om et enkelt foreløbigt arbejdssted for Parlamentet.

35 Domstolen har i nævnte dom af 10. februar 1983 herved udledt, dels at Parlamentet under udøvelse af dets kompetence til selv at fastlægge forretningsordenen er forpligtet til at respektere medlemsstaternes regeringers kompetence til at fastlægge institutionernes hjemsted og de i sammenhæng hermed forudgående foreløbige vedtagelser, og dels at medlemsstaterne, når de træffer foreløbige beslutninger, er forpligtet til at respektere Parlamentets kompetence i nævnte henseende og til at drage omsorg for, at sådanne vedtagelser ikke griber forstyrrende ind i Parlamentets virksomhed.

36 På baggrund heraf må det fastslås, at medlemsstaternes regeringers vedtagelser ikke er til hinder for, at Parlamentet under udøvelse af dets kompetence til selv at fastlægge forretningsordenen vedtager at holde plenarmøder uden for Strasbourg, når beslutningen herom har karakter af en undtagelse og derfor respekterer nævnte bys stilling som sædvanligt mødested og i øvrigt er objektivt begrundet i hensynet til en god og forskriftsmæssig arbejdsgang i Parlamentet.

37 Den omtvistede beslutning må vurderes på baggrund af disse betragtninger og denne konklusion.

38 Ifølge beslutningens punkt 1 »vedtager [Europa-Parlamentet] at få opført en bygning..., der kan benyttes til ovennævnte formål«. Et af de i betragtningerne angivne formål, jfr. betragtning D, er, »at afholde en særlig eller ekstra mødeperiode i en uge, der hovedsagelig er besat med udvalgs- eller gruppemøder«. Det er kun denne anvendelse af bygningen, der efter den franske regerings opfattelse strider mod medlemsstaternes regeringers vedtagelser og falder uden for Parlamentets kompetence.

39 Parlamentets befuldmægtigede har i retsmødet begrundet det omtalte behov med nødvendigheden af hurtigt at kunne organisere kortvarige samlinger, navnlig til drøftelse af budgetspørgsmål og til afvikling af den i EØF-Traktatens artikel 149, stk. 2, omhandlede samarbejdsprocedure mellem Europa-Parlamentet og Rådet som ændret ved Den Europæiske Fællesakt. Når disse kortvarige samlinger skal finde sted i en uge, der ifølge Parlamentets mødeplan er forbeholdt arbejdet i udvalgene eller de politiske grupper, der normalt foregår i Bruxelles, er det efter Parlamentets opfattelse lidet rationelt at kræve, at de parlamentsmedlemmer, der befinder sig i Bruxelles for at deltage i disse møder, rejser til Strasbourg for at

deltage i en plenarmøderække af kortere varighed, hvortil kommer at man ikke kan være sikker på i den pågældende uge at kunne disponere over mødesalen i Strasbourg.

40 Det skal fastslås, dels at man i selve beslutningen, hvori der tales om »en særlig eller ekstra mødeperiode«, har fremhævet den påtænkte anvendelses ekstraordinære karakter, og dels, at det i beslutningen angivne behov som nærmere forklaret af Parlamentet under retsmødet udgør en objektiv begrundelse, der vedrører afviklingen af Parlamentets arbejde. Nævnte behov udspringer jo netop af de hindringer for afviklingen af Parlamentets arbejde, der beror på, at den vedtagelse vedrørende institutionernes hjemsted, som medlemsstaterne i henhold til Traktaten skal træffe, stadig ikke foreligger. Den påtænkte udnyttelse holder sig derfor inden for grænserne af Europa-Parlamentets kompetence som beskrevet ovenfor til at tilrettelægge sin interne arbejdsgang.

41 På baggrund heraf må det fastslås, at den omtvistede beslutning udtrykker Europa-Parlamentets ønske om at kunne afholde særlige eller ekstra mødeperioder i Bruxelles i de arbejdsuger, der er opsat til parlamentsudvalgenes eller de politiske gruppers møder, og ikke er en foranstaltning, som Europa-Parlamentet ikke kan træffe som et led i tilrettelæggelsen af arbejdet, og ikke udgør en tilsidesættelse af medlemsstaternes regeringers vedtagelser om de midlertidige arbejdssteder for Fællesskabets institutioner, og heller ikke anfægter medlemsstaternes kompetence i dette spørgsmål.

42 Den franske regerings anden søgsmålsgrund må derfor forkastes, hvorfor sagsøgte i det hele frifindes.

Sagens omkostninger

43 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den tabende part til at afholde sagens omkostninger. Sagsøgeren har tabt sagen og dømmes derfor til at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) Sag 51/86 afvises.

2) I sag 358/85 frifindes sagsøgte.

3) Den Franske Republik betaler sagens omkostninger.

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias Koopmans Everling Bahlmann

Galmot Kakouris Joliet O'Higgins Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 22. september 1988.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident